

Ісупова М.І.

аспірант,

Національний університет водного господарства та
природокористування

РОЗВИТОК АРХІТЕКТУРНО-МІСТОБУДІВНОГО АНСАМБЛЮ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА 2-Ї ПОЛ. 1940-Х – 1950-Х РР.

У 2-й пол. 1940-х–1950-х рр. архітектурні трансформації на теренах Західної України втілювали радянські ідеологеми і відбувалися як у містах, що зазнали значних руйнувань в роки війни, так і в містах, де було збережено більшу частину історичної забудови.

В містах Івано-Франківськ, Львів, Чернівці та ін., у зв'язку з відсутністю вільних ділянок поблизу їх центрів для формування ансамблів нових центральних площ, так звана «соціалістична реконструкція» відбувалася в основному шляхом зміни функціонально призначення історичної забудови та інтеграції окремих будівель в існуючу містобудівну структуру [1, с. 32].

Зокрема, у повоєнні роки в центральній частині міста Івано-Франківськ замість зруйнованої у роки війни забудови був сформований міський бульвар, в-основному оточений будівлями довоєнного періоду [1, с. 36]. Генеральним планом Івано-Франківська, розробленим Київським «Діпромiст» у 1955 р., передбачалося збереження існуючої мережі вулиць без докорінної зміни містобудівної структури [2, с.15].

Прикладами значних архітектурних об'єктів 2-ї пол. 1940-х –1950-х рр., інтегрованих в містобудівний ансамбль центральної частини Івано-Франківська, є школа №12 (вул. Національної Гвардії (1956)), будівля партійної школи на вул. Василянок, 64 (нині — теологічна академія УГКЦ (1958)), житлові будинки на вул. Незалежності, 81 та 113, вул. Вовчинецькій, 4 (1956) [3, с.76], вул. Чорновола, 65 (1958) [4, с.46] та ін. Деякі з проектів перелічених вище будівель спрощувалися в процесі їх зведення, у зв'язку з усуненням «надмірностей».

Проводилася також реконструкція ряду існуючих будівель, зі зміною їх функціонального призначення (будівля кінотеатру «Комсомолец» [5, с.1], краєзнавчий музей в будівлі відремонтованої ратуші) або без (наприклад, будівля учительського інституту) [3, с.75].

Отже, розвиток архітектурно-містобудівного ансамблю Івано-Франківська у досліджуваний період відбувався шляхом формування нових репрезентативних громадських просторів в історично сформованій частині міста, локального будівництва нових житлових і громадських

будівель, функціональної адаптації існуючих об'єктів до нових потреб.

Література:

1. Рудницький А. М. Розвиток міст західних областей УРСР та їх соціалістична реконструкція / Рудницький А. М. — Львів, 1971.

2. М. Головатий. 200 вулиць Івано-Франківська / Головатий М. - Видавництво «Лілея-НВ», Івано-Франківськ, 2013.

3. Р. Гандзюк. Звід пам'яток Івано-Франківської області. Івано-Франківськ. Історико-архітектурний нарис / Гандзюк Р., Головатий М., Федунків З. — Видавництво «Лілея-НВ», Івано-Франківськ, 2014.

4. ДАІФО, Ф. Р-1350, оп.1, спр. 190, 59 с. Акты на скрытые работы и акты предварительной приемки административно-жилого здания в г. Станиславе по ул. Пушкина, 65. 1956–1958 гг.

5. ДАІФО, Ф. Р-1350, оп.1, спр. 66, 88 с. Заявление, разрешение, акты на скрытые работы по реконструкции здания под кинотеатр «Комсомолец» в г. Станиславе по ул. Галицкой № 108. 1950–1952 гг.

Isupova M.I.

PhD student,

National University of Water and Environmental Engineering

ARCHITECTURAL AND URBAN PLANNING DEVELOPMENT OF IVANO-FRANKIVSK CENTRAL PART IN THE SECOND HALF OF THE 1940s-1950s

During the second half of the 1940s-1950s, architectural transformations in Western Ukraine were embodied under the influence of soviet ideology and took place both in cities that suffered from significant destruction during the World War II and in cities where most of the historic buildings were preserved.

In cities such as Ivano-Frankivsk, Lviv, Chernivtsi, etc., due to the lack of vacant sites near their centers for new central squares ensembles formation, the so-called «socialist reconstruction» occurred mainly by changing the functional purpose of historical environment and integration of new buildings into the existing urban structure [1, p. 32].

Particularly, over the postwar years in the central part of Ivano-Frankivsk the new boulevard mostly surrounded by pre-war period buildings was formed, instead of buildings destroyed during the war [1, p. 36]. The general plan of Ivano-Frankivsk, designed by the Kyiv «Dipromist» in 1955, provided existing street network preservation without a radical change in the urban structure [2, p. 15].

The School №12 (National Guard Street (1956)), a building of a Soviet Party School on the Vasiliyanok Street, 64 (now — the Theological Academy of the UGCC (1958)), residential buildings on the Independence Street, 81 and 113, Vovchynetska Street, 4 (1956) [3, p.76], Chornovola Street, 65 (1958) [4, p.46] and others are examples of significant architectural objects of the 2nd half of the 1940s-1950s, integrated into the Ivano-Frankivsk central part urban planning ensemble. Some of the architectural projects listed above have been simplified in the building process due to the elimination of «excess».

A lot of existing buildings were reconstructed, with functional purpose change (the «Komsomolets» cinema building [5, p.1], the Local History Museum in the building of renovated Town Hall) or without it (for example, the teacher's institute building) [3, p.75].

Thus, the architectural and urban planning ensemble development in Ivano-Frankivsk during the reviewed period was provided by the formation of representative public spaces in the historically formed part of the city, the residential and public buildings construction, and functional adaptation of existing objects to the new needs.

References:

1. Rudnytskyi A. M. Rozvytok mist zakhidnykh oblastei URSS ta yikh sotsialistychna rekonstruktsiia / Rudnytskyi A.M. — Lviv, 1971.

2. M. Holovaty. 200 vulyts Ivano-Frankivska / Holovaty M.-Vydavnytstvo «Lileia-NV», Ivano-Frankivsk, 2013.

3. R. Handziuk. Zvid pamiatok Ivano-Frankivskoi oblasti. Ivano-Frankivsk. Istoryko-arkhitekturnyi narys / Handziuk R., Holovaty M., Fedunkiv Z. — Vydavnytstvo «Lileia-NV», Ivano-Frankivsk, 2014.

4. DAIFO, F. R-1350, op.1, spr. 190, 59 s. Aktyi na skrytyie raboty i aktyi predvaritelnoy priemki administrativno-zhilogo zdaniya v g. Stanislave po ul. Pushkina, 65. 1956–1958 gg.

5. DAIFO, F. R-1350, op.1, spr. 66, 88 s. Zayavlenie, razreshenie, aktyi na skrytyie raboty po rekonstruktsii zdaniya pod kinoteatr «Komsomolets» v g. Stanislave po ul. Galitskoy №108. 1950–1952 gg.